

Nisan 2020

İktisadi Araştırmalar Bölümü

izlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Koronavirüs salgınının Mart ayıyla birlikte Avrupa'da ve ABD'de şiddetini artırmasıyla küresel bazda ekonomik kriz ihtimali güçlendi. Uluslararası kuruluşlar tahminlerini art arda aşağı yönlü revize ederken, 2020 yılında dünya ekonomisinin daralacağına ilişkin görüşler yaygınlık kazanıyor.

Küresel çapta hükümetler ve merkez bankaları reel sektörü ve finansal sistemi desteklemek amacıyla kapsamlı önlemler açıklıyor. ABD'de ve Almanya'da hükümetlerin açıkladığı 2,2 trilyon USD ve 750 milyar EUR'luk mali destek paketleri öne çıkıyor.

Mart ayı içerisinde Fed politika faizini toplam 150 baz puan indirerek %0-0,25 bandına çekti. Sınırsız tahvil alımı yapacağını duyuran Fed ayrıca diğer merkez bankalarıyla swap hattı ve repo aracılığıyla küresel dolar likiditesini artırma yönünde işbirliğine gitti.

Geçtiğimiz ay içerisinde mevcut tahvil alım programını 200 milyar sterlin genişleten BoE iki olağanüstü toplantıyla toplam 65 baz puanlık faiz indirimi yaparken, ECB 750 milyar EUR'luk acil tahvil alım programı açıkladı. Çin Merkez Bankası (PBOC) 20 baz puan ile beklentilerden hızlı bir faiz indirimi gerçekleştirdi.

Reel ekonomideki tahribat kendini belirgin bir şekilde göstermeye başladı. Gelişmiş ekonomilerde PMI verileri, özellikle hizmet sektöründe yavaşlamanın imalata kıyasla çok daha keskin olduğunu gösteriyor.

Çin'de Mart ayı PMI verisinin Şubat ayında görülen rekor dip seviyelerden dönüş sinyali vermesi ise umut verici bir gelişme olarak kayda geçti.

Alınan kapsamlı önlemlere rağmen küresel kriz endişesi hisse senedi piyasalarını baskı altında bırakırken, dolar likiditesi ihtiyacının yüksek seyretmesiyle DXY endeksi Ocak 2017'den bu yana zirvesini gördü.

Petrol fiyatları küresel talebe yönelik endişelerin ve fiyat savaşlarının etkisiyle hızlı geriledi.

Türkiye Ekonomisi

Yurt içinde ekonomik aktivite Mart ayında koronavirüs salgını kapsamında alınan tedbirlerin etkisiyle belirgin ölçüde yavaşlarken, yetkili kurumlar virüsün etkilerini sınırlandırmak için çeşitli önlemler alıyor. Planlanan toplantı tarihinden iki gün önce 17 Mart'ta toplanan TCMB politika faizini 100 baz puan indirdi. TCMB ayrıca, reel sektöre yönelik kredi akışının devam edebilmesi için ilave önlemler açıklarken, BDDK da bankacılık sektörünü destekleyecek kararlar aldı. Hükümet 100 milyar TL büyüklüğünde "Ekonomik İstikrar Kalkanı" paketini açıkladı.

İşsizlik oranı 2019 yılında bir önceki yıla kıyasla 2,7 puan yükselerek %13,7 oldu. Bu dönemde genç nüfusta işsizlik %25,4 düzeyine ulaştı.

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi Ocak ayında yıllık bazda %7,9 genişledi. Virüs salgınının sınırlayıcı etkisinin henüz gözlenmediği bu dönemde üretimdeki genişleme alt sektörler geneline yayıldı. Öte yandan, imalat PMI verisi iki ay 50 eşik değerinin üzerinde kalarak ekonomide canlılığa işaret etmesinin ardından Mart ayında yeniden 48,1 düzeyine geriledi.

Uluslararası hizmet ticareti ve genel ticaret sistemine göre yayımlanan dış ticaret istatistikleri Ocak ayıyla birlikte ödemeler dengesi verilerine yansıtılmaya başlandı. 2013-2019 dönemi verileri geriye dönük revize edilirken, yeni hesaplamalara göre cari denge Ocak'ta 1,8 milyar USD açık verdi.

Merkezi yönetim bütçe açığı Şubat ayında yıllık bazda %56,1 oranında daralarak 7,4 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Mart ayında TÜFE aylık bazda %0,57 yükselirken, yıllık TÜFE enflasyonu %11,86 oldu. Bu dönemde yurt içi ÜFE artışı aylık %0,87; yıllık %8,50 düzeyinde gerçekleşti.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	9
Bankacılık Sektörü	10
Genel Değerlendirme	11
Grafikler	12
Özet Tablolar	14

Koronavirüs krizi...

11 Mart'ta Dünya Sağlık Örgütü tarafından "küresel pandemi" olarak ilan edilen koronavirüs salgınında vaka sayısı Nisan ayının ilk günleri itibarıyla 1 milyonu aştı. Şubat sonunda bu rakam 20 bin civarındaydı. Salgının merkezinin Çin'den Avrupa ve ABD'ye kayması ile Şubat ayında düşük bir olasılık olarak değerlendirilen küresel kriz senaryosu olasılığı güçlendi. Uluslararası kuruluşların küresel ekonomiye ilişkin büyüme tahminlerini art arda aşağı yönlü revize ettiği, 2020 yılı için küçülme öngörülerinin dile getirilmeye başlandığı izlendi.

Küresel büyüme tahminini Mart ayı başında %2,6'dan %1,6'ya indiren Uluslararası Finans Kuruluşu (İF) ilerleyen haftalarda bu tahminini önce %0,4'e, 23 Mart itibarıyla da -%1,5'e çekti. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's de 25 Mart'ta yaptığı güncellemede 6 Mart'ta yayımladığı tahminlerine kıyasla sert revizyonlara gitti. Küresel ekonominin 2020'yi %0,5'lik daralmayla tamamlayacağını öngören Moody's gelişmiş ekonomilerin büyük bir bölümünde küçülmenin %2 ve üzerinde olacağı tahmininde bulundu. Moody's Kasım 2019'da oluşturduğu tahminlerinde dünya ekonomisinin 2020 yılında %2,6 büyüyeceğini öngörüyordu.

Moody's Büyüme Tahminleri (%)

	25 Mart Tahminleri		6 Mart Tahminleri	
	2020	2021	2020	2021
Dünya	-0,5	3,2	2,1	-
G-20	-0,5	3,2	2,1	2,8
GE	-2,0	2,2	1,0	1,6
ABD	-2,0	2,3	1,5	1,9
Euro Alanı	-2,2	2,0	0,7	1,5
İngiltere	-2,6	2,4	0,9	1,0
Japonya	-2,4	1,4	0,0	0,6
Kanada	-2,2	2,4	1,4	1,6
GOE	1,9	4,7	3,8	4,6
Çin	3,3	6,0	4,8	5,5
Hindistan	2,5	5,8	5,3	5,8
Brezilya	-1,6	2,7	1,8	2,5
Rusya	0,5	1,9	1,3	1,8
Türkiye	-1,4	0,8	2,5	3,0

Hükümetler art arda yeni önlemler açıklıyor.

ABD Hükümeti hanehalkına doğrudan yapılacak yardımları ve küçük işletmelere sağlanacak finansman desteklerini de içeren 2,2 trilyon USD'lik bir kurtarma paketini 27 Mart'ta devreye aldı. İlerleyen günlerde ABD Başkanı Trump altyapı yatırımları için de 2 trilyon USD tutarında bir tasarinin hazırlanması gerektiğini dile getirdi. Almanya'da ve Fransa'da da sırasıyla 750 milyar EUR ve 345 milyar EUR'luk destek paketleri hayata geçirildi. Bu üç ülkenin halihazırda devreye aldığı tutarlar GSYH'lerinin sırasıyla yaklaşık %10, %20 ve %15'ine karşılık geliyor. İspanya ve İtalya gibi salgından oldukça olumsuz etkilenen diğer Avrupa ülkeleri de mali teşvikler açıkladı. Kamu borç yükü halihazırda fazla olan birçok Avrupa ülkesi için bu durum kriz sonrası döneme ilişkin soru işaretleri yaratsa da

mevcut koşullar dahilinde gerekli ve makul hamleler olarak değerlendiriliyor.

Çin'de yılın ilk çeyreği itibarıyla açıklanan mali teşvikler toplamda 25 trilyon yuan düzeyini aşmış görünüyor. Önümüzdeki günlerde Çin'in altyapı yatırımlarını içerecek şekilde kamu harcamalarını artırıcı yönde yeni teşvikler açıklaması da bekleniyor. Japonya'da da önümüzdeki günlerde 60 trilyon yenlik (554 milyar USD) bir teşvik paketi açıklanması bekleniyor.

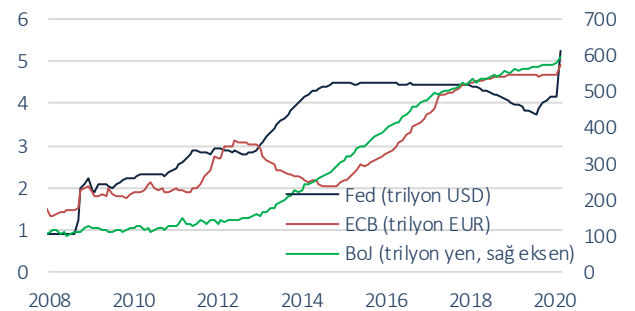
Fed öncülüğünde merkez bankaları kapsamlı adımlar atıyor.

Mart ayında küresel ölçekte merkez bankaları da finansal sistemi ve reel sektörü desteklemek amacıyla önemli adımlar attı. Fed'in ilk kez 2007 yılında ECB ve İsviçre Merkez Bankası ile uygulamaya koyduğu swap hattı anlaşması 15 Mart'ta 5 önde gelen merkez bankasıyla (Avrupa, Japonya, İngiltere, Kanada ve İsviçre merkez bankaları) yeniden hayata geçirildi. Piyasaya dolar likiditesi sağlanması konusunda merkez bankalarının koordineli hareket etmesini sağlayan anlaşmaya ilerleyen günlerde aralarında gelişmekte olan ülkelerin merkez bankalarının da bulunduğu dokuz merkez bankası (Meksika, Brezilya, Güney Kore, Singapur, Norveç, Yeni Zelanda, Danimarka, İsveç) daha eklendi. 25 Mart itibarıyla söz konusu swap işlem stoku 200 milyar USD'yi aştı.

Fed, 31 Mart'ta yaptığı açıklamayla 6 Nisan'dan itibaren en az 6 ay süresince diğer merkez bankalarına geçici repo imkânı sağlanacağını duyurdu. Buna göre, diğer merkez bankaları ellerindeki ABD Hazine tahvilleri karşılığında gecelik vadede dolar likiditesi temin edebilecek. Bu uygulama, Fed ile swap hattı imkânına sahip olmayan ülkeler için menkul kıymetlerin açık piyasada satışı dışında alternatif bir dolar likiditesi kaynağı oluşturuyor. Yabancıların sahip oldukları ABD Hazine tahvili tutarı 6,86 trilyon USD seviyesinde bulunuyor. TCMB ile Fed arasında dolar swap hattı bulunmazken, Türkiye'de yerleşik kişi ve kuruluşların sahip oldukları ABD Hazine tahvili tutarı Ocak 2020 itibarıyla yaklaşık 2,8 milyar USD düzeyinde gerçekleşti.

Söz konusu kararların yanı sıra birçok merkez bankası Mart ayı içerisinde faiz indirimleri ve varlık alım programları aracılığıyla ekonomileri destekleyici yönde adımlar attı. Fed, 3 Mart'ta yaptığı 50 baz puanlık faiz indiriminin ardından 15 Mart'ta politika faiz oranını 100 baz puan

Merkez Bankası Bilanço Büyüklükleri

Küresel Ekonomi

daha düşürerek %0-%0,25 aralığına çekti. Sınırsız tahvil alımı yapacağını açıklayan Fed, 300 milyar USD'lik bir kredi paketini uygulamaya koydu. Fed'in Şubat sonunda 4,2 trilyon USD olan bilanço büyüklüğünün tahvil alımlarının yanı sıra swap işlemlerinin de etkisiyle Mart ayının son haftasında 5 trilyon USD'nin üzerine çıktığı görülüyor.

ECB, 750 milyar EUR büyüklüğünde tahvil alım programı açıklarken, Japonya Merkez Bankası (BOJ) da riskli varlık alım tutarını iki katına yükseltti. Mart ayı içerisinde iki olağanüstü toplantıyla politika faiz oranını toplam 65 baz puan düşürerek %0,15 olarak belirleyen İngiltere Merkez Bankası (BoE) ayrıca tahvil alım programını da 200 milyar sterlin artırarak 645 milyar sterline çıkardı. Kanada Merkez Bankası da ay içerisinde üç ayrı kararla politika faiz oranını toplam 150 baz puan indirerek %0,25'e çekti. Çin Merkez Bankası ters repo faiz oranını 20 baz puan ile beklentilerin üzerinde düşürerek %2,2 yaptı.

Makroekonomik veri açıklamaları...

Mart ayına ilişkin PMI verileri ABD ve Avrupa'da salgının olumsuz etkisini yansıtıyor. ABD'de Markit imalat PMI Şubat'taki 50,7 seviyesinden Mart'ta 48,5 ile finansal krizden bu yana en düşük düzeyine indi. İmalat PMI İngiltere'de 47,8'e gerilerken, Euro Alanı'nda 44,5 ile yaklaşık sekiz yılın dip seviyesinde gerçekleşti. Bölge ülkeleri arasında imalat sektörünün en ciddi daralma sinyali verdiği ülkeler İtalya (40,3) ve Yunanistan (42,5) oldu. Japonya'da da imalat PMI verisi 44,8 ile Nisan 2009'dan bu yana en olumsuz performansa işaret etti. Virüse karşı alınan tedbirlerin etkisiyle ulaşım, turizm ve yeme-içme gibi alt sektörleri içeren hizmetler sektörünün PMI verilerindeki bozulma daha keskin oldu.

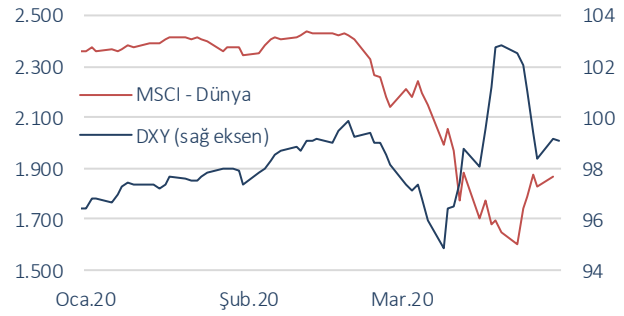
Salgının bölgesel kalmasının sağlanarak sert önlemlerle kontrol altına alındığı Çin'de ise Caixin imalat PMI verisi Şubat'taki 40,3 düzeyinden Mart'ta 50,1'e çıktı. Endeksteki hızlı toparlanma ülkede iktisadi faaliyetin normalleşme sürecine ilişkin iyimser beklentileri besledi.

ABD'de istihdam göstergelerindeki hızlı bozulma dikkat çekiyor. Mart ayının son iki haftasında haftalık işsizlik maaşı başvuruları sırasıyla 3,3 ve 6,6 milyon kişi ile rekor yüksek düzeylere çıktı. Ülkede tarım dışı istihdam Mart'ta 701 bin kişi ile beklentilerin üzerinde azaldı. İşsizlik oranı bu dönemde %4,4 düzeyine yükseldi. Salgın öncesinde 50 yılın en düşük seviyelerinde seyreden işsizlik oranının çok kısa bir süre içerisinde çift haneli düzeylere çıkabileceği değerlendiriliyor.

Küresel piyasalar finans krizinden bu yana en olumsuz çeyreklik performanslarını geride bıraktı.

Açıklanan kapsamlı ve agresif önlemlere rağmen küresel risk algısındaki iyileşme sınırlı kalıyor. 16 Mart kapanışında 82,7 ile tarihi yüksek seviyede gerçekleşen VIX endeksi ayı 53,5'ten tamamladı. Güvenli yatırım araçlarına olan talebin artmasıyla 9 Mart'ta gün içinde %0,3 ile tarihi düşük seviyeye inen ABD 10 yıllık Hazine tahvilinin faizi 31 Mart'ta %0,7 düzeyinde gerçekleşti. Doların diğer gelişmiş ülke para birimleri karşısındaki değerini ölçen DXY endeksi

Dünya Borsaları Endeksi ve DXY

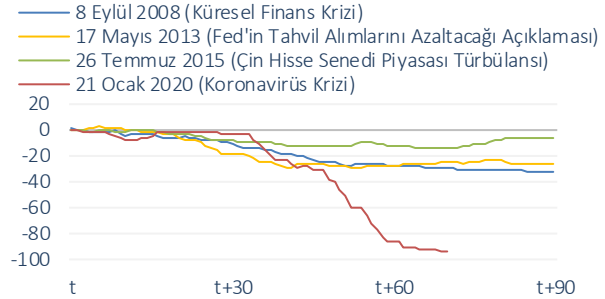

20 Mart'ta gün içinde 103 seviyesine yaklaşarak Ocak 2017'den bu yana en yüksek düzeyini gördü. Yatırımcıların likit kalma tercihlerine ve riskli varlıklardan kaçınma eğilimlerine bağlı olarak geçtiğimiz ay hisse senedi piyasaları oldukça olumsuz bir performans sergiledi. MSCI dünya borsaları endeksi %21'lik düşüşle finansal krizden bu yana en zayıf çeyreklik performansını geride bıraktı. Nisan ayının başında Trump'ın ABD'de salgın kaynaklı ölümlerin birkaç hafta içerisinde 20 bin kişiye ulaşacağı öngörüsünü paylaşmasıyla risk algısının yeniden baskı altında kaldığı görüldü.

IIF verilerine göre Mart ayında gelişmekte olan ülkelere rekor düzeyde sermaye çıkışı gerçekleşti. Bu dönemde Asya ülkelerinde yoğunlaşan satışlarla gelişmekte olan hisse senedi ve tahvil piyasalarından sırasıyla 52,4 milyar USD ve 31 milyar USD sermaye çıkışı kaydedildi.

Gelişmekte Olan Ülkelere Yönelik

Portföy Akımları (milyar USD, kümülatif)

Petrol fiyatları hızlı düşüş sergiledi.

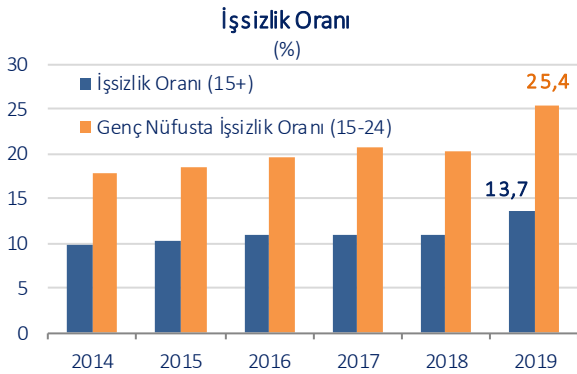
OPEC+ ülkelerinin petrol üretim kesintisi konusunda anlaşma sağlayamaması Suudi Arabistan ve Rusya arasında fiyat savaşlarının başlamasına neden oldu. Petrol fiyatlarında ülkelerin üretim düzeylerini yükseltmesiyle hız kazanan düşüş eğilimi virüs salgınının talebe ilişkin kaygıları artırmasının etkisiyle şiddetlendi. Brent türü petrolün varil fiyatı yılsonuna kıyasla %65,5 düşerek Mart sonunda 22,7 USD seviyesine indi. Suudi Arabistan'ın üretimi artırmaya devam etmesi fiyatlar üzerindeki aşağı yönlü baskının sürebileceğine işaret ediyor. Suudi Arabistan'ın petrol üretiminde marjinal maliyeti varil başına 3 USD civarında bulunuyor. Öte yandan, Nisan ayının ilk günleri itibarıyla fiyat savaşlarının sona ereceğine yönelik haberler gündeme geliyor. İlgili haber akışıyla Brent türü ham petrolün varil fiyatı 3 Nisan itibarıyla 30 USD'nin üzerinde seyreliyor.

Kaynak: Datastream

Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

İşsizlik oranı 2019'da %13,7 oldu.

TÜİK tarafından açıklanan yıllık verilere göre işsizlik oranı 2019 yılında önceki yıla kıyasla 2,7 puan artarak %13,7 oldu. 2019'da işgücüne katılan sayısının yıllık bazda 275 bin kişi yükselmesine karşın istihdamın 658 bin kişi gerilemesiyle işsiz sayısı 932 bin kişi arttı. Bu dönemde ekonomik aktivitenin seyrine bağlı olarak hizmet sektörü dışındaki tüm ana sektörlerde istihdam kaybı yaşandı. İstihdam edilen kişi sayısı tarım sektöründe 200 bin, sanayi sektöründe 113 bin, inşaat sektöründe 442 bin azalırken, hizmet sektöründe 98 bin arttı. Geçtiğimiz yıl özellikle 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfustaki işsizlik oranının hızlı artışı dikkat çekti. Bu dönemde ilgili yaş grubunda işgücüne katılanların sayısı önemli bir değişim kaydetmezken, işsiz sayısındaki 264 bin kişilik yükseliş genç nüfusta işsizlik oranının 5,1 puan artarak %25,4'e ulaşmasına neden oldu.

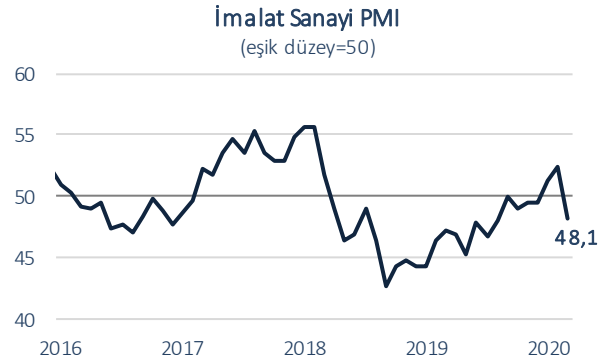
Sanayi üretimi Ocak'ta yıllık bazda %7,9 genişledi.

Yurt içinde koronavirüs salgınının etkilerinin henüz gözlenmediği Ocak ayında sanayi üretimindeki toparlanma sürdü. Sanayi üretimi bu dönemde takvim etkisinden arındırılmış verilere göre yıllık bazda %7,9 oranında arttı. Mal grupları bazında incelendiğinde, ara malı imalatı ile dayanıksız tüketim malı imalatının sırasıyla %10,4 ve %8,4 ile hızlı biçimde arttığı gözlemlendi. Diğer yandan, 2019'un son çeyreğinde güçlü bir performans sergileyen sermaye malı imalatı 2020 yılına %3,5 ile sınırlı bir genişlemeyle başlayarak yatırım harcamalarında ivme kaybına işaret etti. 2019 yılı genelinde %0,7 oranında daralan imalat sanayii üretimi ise Ocak ayında %8,2'lik artış kaydetti. Bu dönemde imalat sanayiinde kaydedilen artışın alt sektörler geneline yayıldığı gözlemlendi. Öte yandan, öncü verilere göre Şubat ayında da arttığı tahmin edilen sanayi üretimi verilerine Mart ayıyla birlikte koronavirüs salgınının yarattığı olumsuz etkilerin yansımaları bekleniyor.

Mart ayında imalat PMI hızlı biçimde bozuldu.

Şubat ayında 52,4 ile iki yılın en yüksek düzeyine çıkan imalat PMI endeksi, Mart ayıyla birlikte Türkiye'nin de virüs salgınından etkilenmeye başlaması ile birlikte 48,1 düzeyine gerileyerek sektörde daralmaya işaret etti. PMI'nin alt endekslerinden üretim son beş ayda ilk kez hız

kaybederken, Ocak ve Şubat aylarında genişleyen yeni siparişler Mart'ta geriledi. Söz konusu gerilemede özellikle yeni ihracat siparişlerindeki hızlı düşüş etkili oldu. Mart ayında imalat sanayiinde satın alma faaliyetleri de gerilerken, istihdam alt endeksindeki yükselişin sürmesi dikkat çekti.

Ekonomik güven endeksinde düşüş...

Her ayın ilk yarısında derlenen verilere göre hesaplanan güven endekslerinin Mart ayında salgın kaygıları nedeniyle piyasalarda ay ortasından itibaren yaşanan bozulmayı sınırlı biçimde yansıttığı görüldü. Bu dönemde ekonomik güven endeksi %5,9 oranında azalarak 91,8 düzeyine indi. Ekonomik güven endeksindeki gerilemede gelecek döneme ilişkin beklentilerin önemli ölçüde bozulduğu reel kesim ve hizmet sektörü güven endeksleri belirleyici olurken, tüketici güveni ile inşaat sektöründe güvenin bu dönemde bir miktar iyileştiği görüldü.

Konut satışları Şubat ayında artmaya devam etti.

Düşük baz etkisinin yanı sıra ertelenmiş talebin ve düşen faiz oranlarının desteğiyle konut satışlarındaki güçlü yükseliş Şubat ayında da devam etti. Bu dönemde yurt içinde konut satışları yıllık bazda %51,4 oranında genişleyerek 118.753 düzeyinde gerçekleşti. Krediyel alınan ipotekli konut satışları yaklaşık 5 katına çıkarken, diğer konut satışlarındaki artış %7,8 oldu.

Otomotiv ve beyaz eşya...

Yurt içinde beyaz eşya satışları Şubat'ta yıllık bazda %13 oranında genişledi. Öte yandan, virüsün etkilerinin ihracat pazarlarımızda görece daha erken hissedilmeye başlanması ihracat hacminin aynı dönemde %6 daralmasına neden oldu. İzleyen dönemde gerek iç pazarın gerekse ihracatın önemli ölçüde daralacağı tahmin ediliyor. Yılın ilk iki ayında %90 civarında genişleyen yurt içi otomotiv pazarı ise Mart ayında hız keserek sadece %1,6 oranında büyüdü.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Dış ticaret açığı Şubat'ta yıllık bazda %72 arttı.

TÜİK verilerine göre Şubat ayında ihracat hacmi geçen yılın aynı ayına göre %2,3 artarak 14,7 milyar USD olurken, ithalat %9,8 artışla 17,6 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı %72 genişleyerek 3 milyar USD'ye yükseldi. Ocak-Şubat 2020 döneminde geçen yıla kıyasla ihracat %4,1, ithalat %14,3 genişledi. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019'daki %87,5 seviyesinden %79,7'ye geriledi.

Ödemeler dengesi verileri revize edildi.

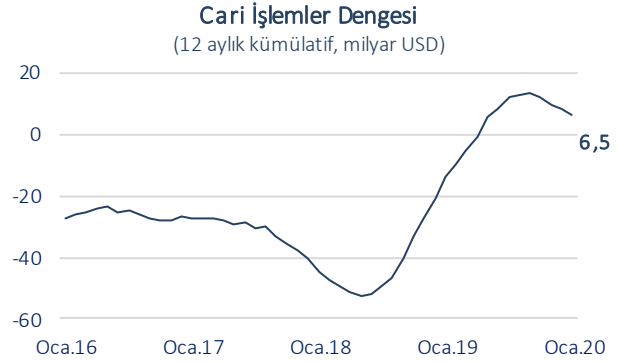
Uluslararası hizmet ticareti ve genel ticaret sistemine göre yayımlanan dış ticaret istatistikleri Ocak ayıyla birlikte ödemeler dengesi verilerine yansıtılmaya başlandı. Bu çerçevede, 2013-2019 verilerinde de geriye dönük revizyona gidildi. Buna göre, 2019 yılsonunda daha önce 1,7 milyar USD düzeyinde açıklanan cari fazla 8 milyar USD'ye revize edildi. 2018 yılsonunda kaydedilen cari açık da 28,3 milyar USD'den 20,7 milyar USD'ye geriledi. Önceki verilerle 2019 yılsonunda %0,2 olan cari fazlanın GSYH'ye oranı revizyon sonrasında %1,1 düzeyine yükseldi.

	Cari İşlemler Hesabı (milyar USD)			GSYH'ye Oran (%)			Fark (% puan)
	Eski	Yeni	Fark	Eski	Yeni		
2013	-64,3	-55,9	8,4	-6,8	-5,9	0,9	
2014	-44,9	-38,8	6,1	-4,8	-4,2	0,7	
2015	-32,4	-27,3	5,0	-3,8	-3,2	0,6	
2016	-31,5	-26,8	4,7	-3,7	-3,1	0,5	
2017	-46,6	-40,6	6,0	-5,5	-4,8	0,7	
2018	-28,3	-20,7	7,5	-3,6	-2,6	1,0	
2019	1,7	8,0	6,3	0,2	1,1	0,8	

Ocak'ta cari denge 1,8 milyar USD açık verdi.

Yılın ilk ayında cari açık bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yaklaşık 7 katına çıkarak 1,8 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde dış ticaret açığı yaklaşık 3 katına

çıkarak 3,2 milyar USD olurken, net seyahat gelirlerindeki yükseliş eğilimi cari dengedeki bozulmayı sınırlandıran bir gelişme olmaya devam etti. Bu dönemde 12 aylık kümülatif verilere göre cari fazla 6,5 milyar USD düzeyine geriledi.

Doğrudan yabancı yatırımlar cari açığın finansmanına katkı sağlamaya devam etti.

Yurt dışı yerleşikler Ocak ayında Türkiye'de 932 milyon USD doğrudan yatırım gerçekleştirdi. Önceki dönemlere benzer bir şekilde bu tutarın yaklaşık %60'ını gayrimenkul yatırımları oluşturdu.

Aralık ayının ardından Ocak'ta da portföy yatırımları kaleminden sermaye çıkışının sürdüğü görüldü. Bu dönemde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 333 milyon USD, DİBS piyasasında 498 milyon USD net satış gerçekleştirdikleri izlendi.

Diğer yatırımlar kaleminde Ocak'ta 1,2 milyar USD net sermaye çıkışı yaşandı. Bankaların bu dönemde yurt dışı borçlarına ilişkin net kredi geri ödeyicisi konumunda olmaları bu gelişmede belirleyici oldu. Kısa ve uzun vadede bankalar toplam 1,5 milyar USD, diğer sektörler de 219 milyon USD net kredi ödemesi yaptı. 12 aylık kümülatif verilere göre, Ocak ayı itibarıyla bankacılık sektörünün uzun vadeli borç çevirme oranı %74 olurken, söz konusu oran diğer sektörlerde %91 düzeyinde gerçekleşti.

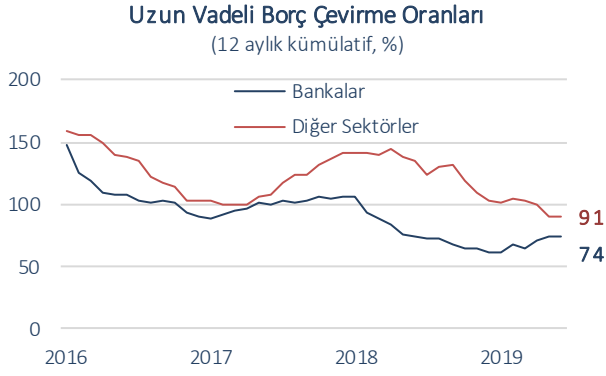
Türkiye'ye Net Sermaye Hareketleri

	12 aylık kümülatif veriler		Finansmandaki Payı (%)	
	Aralık 2019	Ocak 2020	Aralık 2019	Ocak 2020
Cari İşlemler Dengesi	8.022	6.494	58,2	52,7
Sermaye ve Finans Hesabı Net Giriş	4.508	-2.763	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	5.540	5.514	40,2	44,7
-Portföy Yatırımları	-1.246	-8.597	-	-
-Diğer Yatırımlar	180	322	1,3	2,6
-Diğer	34	-2	0,2	-
Net Hata ve Noksan	-6.206	-3.609	-	-
Rezervler⁽¹⁾	-6.324	-122	-	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Rezerv varlıklardaki azalış 2,9 milyar USD oldu.

Ocak'ta rezerv varlıklar 2,9 milyar USD ile Mart 2019'dan bu yana en sert düşüşünü kaydetti. Bu dönemde net hata ve noksan kaleminde 574 milyon USD tutarında sermaye girişi yaşandı.

Beklentiler...

Yurt içinde ekonomik aktivitedeki toparlanma eğilimine bağlı olarak dış ticaret açığının genişlemeyi sürdürmesiyle birlikte cari işlemler hesabı 2020 yılına açıkla başladı. Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan öncü verilere göre, koronavirüs salgınının yarattığı olumsuzluklar Mart'ta ihracatın %17,8 gerilemesine, dış ticaret açığının %181,8 oranında oldukça hızlı genişlemesine neden oldu. Salgınının küresel ölçekte yarattığı belirsizliklerin önümüzdeki dönemde dış ticaret ve turizm gelirleri üzerinde baskı yaratmaya devam edeceğini tahmin ediyoruz.

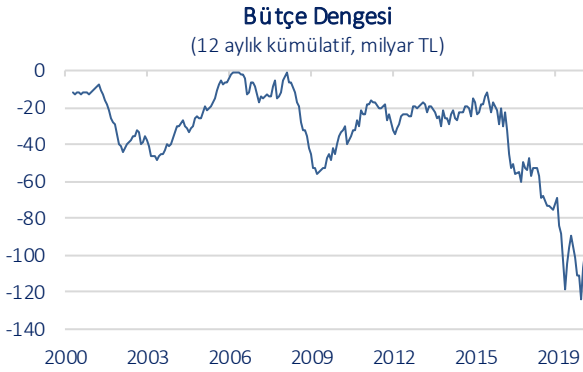
	(milyon USD)			
	Ocak	%	12 Aylık	
Ödemeler Dengesi	2019	2020	Değişim	Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-276	-1.804	553,6	6.494
Dış Ticaret Dengesi	-1.251	-3.245	159,4	-18.611
Hizmetler Dengesi	1.508	1.586	5,2	36.282
Seyahat (net)	988	1.100	11,3	25.831
Birincil Gelir Dengesi	-633	-340	-46,3	-12.246
İkincil Gelir Dengesi	100	195	95,0	1.069
Sermaye Hesabı	28	-8	-	-2
Finans Hesabı	-2.271	-1.238	-45,5	2.883
Doğrudan Yatırımlar (net)	-791	-765	-3,3	-5.514
Portföy Yatırımları (net)	-6.129	1.222	-	8.597
Net Varlık Edinimi	-490	575	-	5.719
Net Yükümlülük Oluşumu	5.639	-647	-	-2.878
Hisse Senetleri	1.300	-333	-	-1.227
Borç Senetleri	4.339	-314	-	-1.651
Diğer Yatırımlar (net)	1.381	1.239	-10,3	-322
Efektif ve Mevduatlar	811	-472	-	-4.485
Net Varlık Edinimi	3.170	2.068	-34,8	8.017
Net Yükümlülük Oluşumu	2.359	2.540	7,7	12.502
Merkez Bankası	0	1	-	2.496
Bankalar	2.359	2.539	7,6	10.006
Yurt Dışı Bankalar	2.215	2.193	-1,0	6.206
Yabancı Para	370	644	74,1	6.069
Türk Lirası	1.845	1.549	-16,0	137
Yurt Dışı Kişiler	144	346	140,3	3.800
Krediler	2.545	1.724	-32,3	15.547
Net Varlık Edinimi	-37	6	-	411
Net Yükümlülük Oluşumu	-2.582	-1.718	-33,5	-15.136
Bankacılık Sektörü	-2.212	-1.503	-32,1	-10.621
Bankacılık Dışı Sektörler	-275	-219	-20,4	-3.638
Ticari Krediler	-1.971	-22	-98,9	-11.437
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-4	9	-	53
Rezerv Varlıklar (net)	3.268	-2.934	-	122
Net Hata ve Noksan	-2.023	574	-	-3.609

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

Merkezi yönetim bütçesi Şubat'ta 7,4 milyar TL açık verdi.

Şubat ayında merkezi yönetim bütçe açığı yıllık bazda %56,1 oranında daralarak 7,4 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde bütçe gelirleri yıllık bazda %28,6 genişleyerek 86,1 milyar TL olurken, bütçe harcamaları da %11,7 artışla 93,5 milyar TL'ye ulaştı. 2019'un Şubat ayında 2,1 milyar TL açık veren faiz dışı denge, bu yılın aynı ayında 6,8 milyar TL fazla verdi.

Ocak-Şubat döneminde bütçe harcamaları %10,6 oranında artarken, gelirler %27,1 genişledi. Böylece, 2019'un ilk iki ayında 11,7 milyar TL açık veren bütçe, bu yılın aynı döneminde 14,1 milyar TL fazla verdi.

Vergi gelirleri yıllık bazda %24,7 genişledi.

Vergi gelirleri yılın ikinci ayında %24,7 oranında yükselerek bütçe gelirlerindeki artışa 21,3 puan katkı sağladı. Söz konusu katkıda kurumlar geçici vergisinde kaydedilen 7,7 milyar TL'lik (%42,8) yükselişin önemli rol oynadığı görüldü. Ayrıca, ekonomik aktivitede yaşanan toparlanmanın da etkisiyle ithalde alınan KDV 1,6 milyar TL (%18,6) genişledi. Otomotiv pazarındaki hareketliliğin yanı sıra geçen yıl uygulanan vergi indiriminin kalkmasının da etkisiyle motorlu kara taşıtlarından alınan ÖTV 1,3 milyar TL (%232,5) yükseldi.

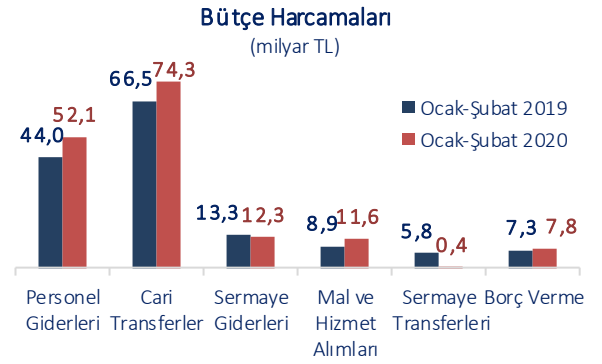
Ocak-Şubat döneminde vergi gelirlerinin yanında yılın ilk ayında TCMB kârının bütçeye aktarılmasının desteğiyle artan teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin bütçe performansında olumlu rol oynadığı görülüyor. Bu dönemde, faiz gelirlerinde kaydedilen %379,4'lük yükseliş

de bütçe gelirlerindeki artışta öne çıktı.

Faiz harcamalarında düşüş...

Şubat ayında bütçe giderleri içinde TCDD'ye aktarılan kaynağın etkisiyle borç verme kalemindeki %165,5'lik yükseliş öne çıkıyor. Ayrıca, müteahhitlik giderlerindeki yıllık artışa bağlı olarak mal ve hizmet alımı harcamalarındaki genişleme de bütçe giderlerindeki artışta önemli rol oynadı. Bu dönemde faiz giderleri ise %3,7 düşüş kaydetti.

Ocak-Şubat 2019 döneminde yapılmış olan 5,8 milyar TL düzeyindeki sermaye aktarımının yarattığı yüksek baz etkisiyle, sermaye transferleri bu yılın ilk iki ayında %93,9 daraldı. Böylece sermaye transferlerindeki düşüş bütçe giderlerindeki artışı 3,1 puan sınırladı.

Beklentiler...

Koronavirüs salgınının yarattığı endişelerle birlikte ekonomik aktivitenin seyrine ilişkin belirsizlikler yükseliyor. Türkiye henüz daha az enfekte olmuş bir ülke konumunda olsa da, küresel arz ve talep şokunun Türkiye'de büyümeyi yavaşlatması halinde kamu maliyesi aracılığıyla ekonomiye verilen desteğin sürdürülmesinin gerekebileceğini, bu durumun da bütçe göstergelerini olumsuz yönde etkileyebileceğini değerlendiriyoruz.

Merkezi Yönetim Bütçesi

	Şubat		%	Ocak-Şubat		%	2020 Bütçe	
	2019	2020		Değişim	2019		2020	Değişim
Harcamalar	83,7	93,5	11,7	175,6	194,2	10,6	1.095,5	17,7
Faiz Harcamaları	14,7	14,2	-3,7	22,0	26,9	22,4	138,9	19,4
Faiz Dışı Harcamalar	69,0	79,3	14,9	153,6	167,3	8,9	956,5	17,5
Gelirler	67,0	86,1	28,6	163,9	208,3	27,1	956,6	21,8
Vergi Gelirleri	57,5	71,7	24,7	113,2	139,1	22,9	784,6	17,7
Diğer Gelirler	9,5	14,4	52,2	50,7	69,2	36,3	172,0	40,2
Bütçe Dengesi	-16,8	-7,4	-56,1	-11,7	14,1	-	-138,9	-
Faiz Dışı Denge	-2,1	6,8	-	10,3	41,0	298,6	0,1	-

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Mart'ta yıllık TÜFE %11,86'ya indi.

Mart ayında TÜFE bir önceki aya göre %0,57 ile piyasa beklentilerine paralel yükseldi. Bu dönemde yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) artışı %0,87 düzeyinde gerçekleşti. Kasım ayından bu yana yukarı yönlü seyir izleyen yıllık tüketici enflasyonu Mart ayında %11,86 düzeyine geriledi. Benzer şekilde yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu da Şubat'a kıyasla bir miktar düşerek Mart'ta %8,5 oldu.

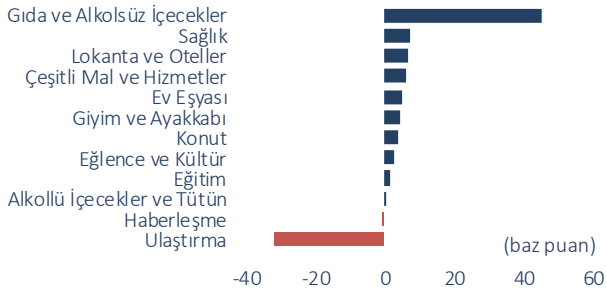
Mart (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2019	2020	2019	2020
Aylık	1,03	0,57	1,58	0,87
Yıllık	19,71	11,86	29,64	8,50
Yıllık Ortalama	18,70	13,33	31,17	12,61

Akaryakıt fiyatlarında hızlı düşüş...

Mart ayında 12 ana harcama grubundan 10'unda fiyatlar bir önceki aya kıyasla artış kaydetti. İlaç ve sağlık ürünleri fiyatlarındaki yükselişin etkisiyle fiyatların en fazla arttığı ana harcama grubu %2,8 ile sağlık oldu. İlgili grup aylık TÜFE enflasyonunu 8 baz puan yukarı yönlü etkiledi. Bu dönemde fiyatların %2 yükseldiği gıda grubu da aylık TÜFE'yi 47 baz puan yukarı çekti. Gıda grubundaki yükselişte taze meyve ve sebze başta olmak üzere işlenmemiş gıda fiyatlarındaki artışın etkili olduğu görülüyor. Madde sepetinde aylık bazda fiyatı en fazla artış kaydeden ilk 10 üründen 8'i gıda grubundan ürünler oldu.

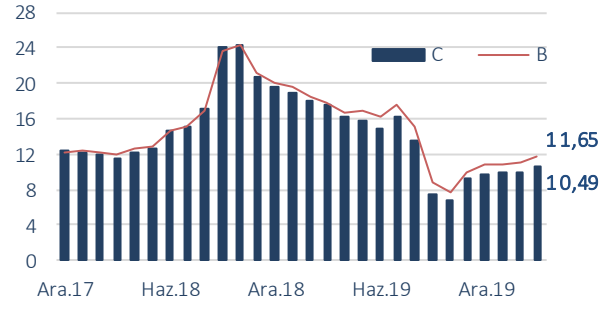
Mart ayında virüs salgınının talebi baskılamasının yanı sıra Suudi Arabistan ve Rusya'nın petrol üretimlerini artırmalarının etkisiyle petrol fiyatlarında küresel ölçekte yaşanan düşüş ulaştırma grubunda fiyatların gerilemesine neden oldu. Benzin ve motorin fiyatlarında geçtiğimiz ay kaydedilen sırasıyla %14,3 ve %9,9'luk düşüşler, ilgili ürünlerin 2003 bazlı seriyeye göre kaydettiği en hızlı düşüşler olarak kaydedildi. Bu gelişmeler doğrultusunda ulaştırma grubu aylık enflasyonu Mart ayında 29 baz puan sınırlandırdı.

Ana Harcama Gruplarının Aylık Bazda TÜFE'ye Katkıları

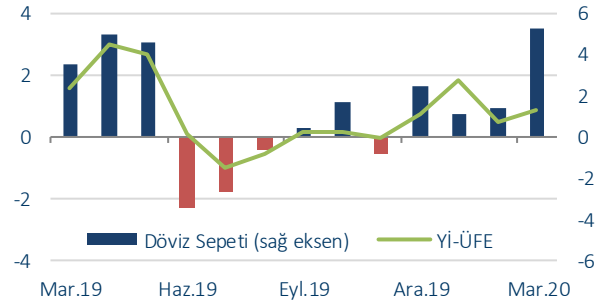
Çekirdek enflasyon göstergeleri...

TCMB tarafından yakından takip edilen B ve C çekirdek enflasyon göstergelerindeki tedrici yükseliş Mart ayında sürdü. B ve C endekslerindeki yıllık artış bu dönemde sırasıyla %11,65 ve %10,49 seviyesinde gerçekleşti.

Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri
(yıllık % değişim)

ÜFE'nin seyrinde döviz kurlarındaki yükseliş etkili oldu.

Mart ayında enerji fiyatlarındaki düşüşe karşın döviz kurlarında kaydedilen yükseliş Yİ-ÜFE'nin seyrinde rol oynadı. Fiyatların bir önceki aya kıyasla %22,5 oranında gerilediği kok ve rafine petrol ürünleri alt sektörü Yİ-ÜFE'deki aylık artışı 95 baz puan sınırlarken, fiyatlarını %14,8 gerilediği ham petrol ve doğalgaz alt sektörü aylık Yİ-ÜFE'yi 6 baz puan aşağı çekti. Mart ayında ana metaller ve gıda alt sektörleri ise Yİ-ÜFE artışında öne çıkmayı sürdürdü. Söz konusu iki grup aylık Yİ-ÜFE enflasyonuna sırasıyla 40 ve 36 baz puan katkıda bulundu.

Döviz Kuru Gelişmeleri ve Yİ-ÜFE Enflasyonu
(aylık % değişim)

Beklentiler...

Küresel ekonominin seyrinde virüs salgınının neden olduğu belirsizliklerin bir süre daha etkili olmaya devam edeceği anlaşılıyor. Bu durumun emtia fiyatlarına etkisinin yanı sıra para politikaları aracılığıyla döviz kuru seviyelerine de yansıtılabileceği düşünülüyor. Ayrıca, alınan tedbirlere rağmen üretim faaliyetlerinin hangi vadede istikrar kazanacağına bilinememesi fiyatlar genel seviyesinin geleceğine ilişkin belirsizlikleri artırıyor.

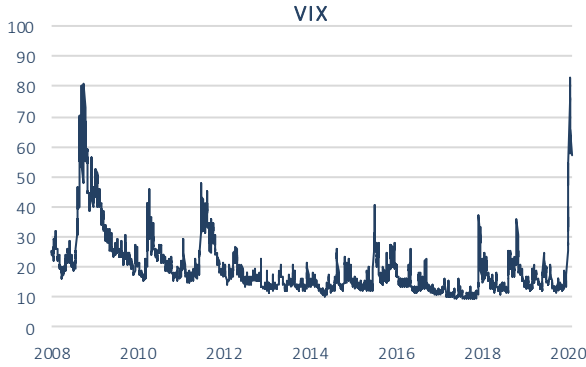

	28.Şub	31.Mar	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	373	541	167 bp ▲
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%12,41	%11,22	-119 bp ▼
BIST-100	105.994	89.644	-%15,4 ▼
USD/TL	6,2493	6,5903	%5,5 ▲
EUR/TL	6,8645	7,2312	%5,3 ▲
Döviz Sepeti*	6,5569	6,9107	%5,4 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

Yurt içi piyasalarda yüksek volatilité...

Mart ayında koronavirüs salgınına bağılı olarak küresel piyasalarda yaşanan güçlü satış dalgası yurt içi piyasalarda da etkili oldu. Hükümetlerin ve merkez bankalarının virüsün ekonomik etkileriyle mücadele etme amacıyla açıkladığı önlemler bir miktar rahatlama sağlasa da piyasalardaki oynaklık yüksek düzeyde seyretti.

Yurt içinde alınan tedbirler...

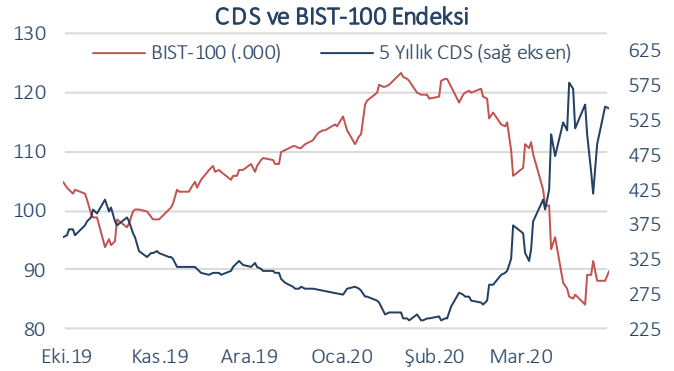
Planladığı tarihten iki gün önce 17 Mart'ta toplanan TCMB Para Politikası Kurulu, politika faiz oranını 100 baz puan indirerek %9,75'e çekti. TCMB 17 ve 31 Mart tarihlerinde ayrıca, bankaların TL ve YP likidite yönetiminde esneklik kazanmasına, reel sektöre kredi akışının kesintisiz devam etmesine ve ihracatçı firmaların nakit akışının desteklenmesine yönelik bir dizi karar aldı. TCMB bu çerçevede, KOBİ ölçeğindeki işletmeleri de kapsayacak şekilde 60 milyar TL tutarında ihracat ve döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredisi limiti belirledi.

18 Mart'ta da "Ekonomik İstikrar Kalkanı" başlıklı bir destek paketi açıklandı. Virüs salgınının ekonomiye olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla alınan tedbirleri içeren söz konusu paket için yaklaşık 100 milyar TL'lik (milli gelirin yaklaşık %2'si oranında) bir kaynağın kullanılacağı ifade edildi. Paket kapsamında, Kredi Garanti Fonu limitinin 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye yükseltileceği, süreçten olumsuz etkilenen firmalara finansman desteği sağlanacağı, salgın sürecinden doğrudan etkilenen sektörlerin vergi ödemelerinde 6 aylık erteleme yapılacağı, ihracatçı firmalara stok finansmanı desteği sağlanacağı açıklandı.

Hisse senedi piyasasında sert düşüş...

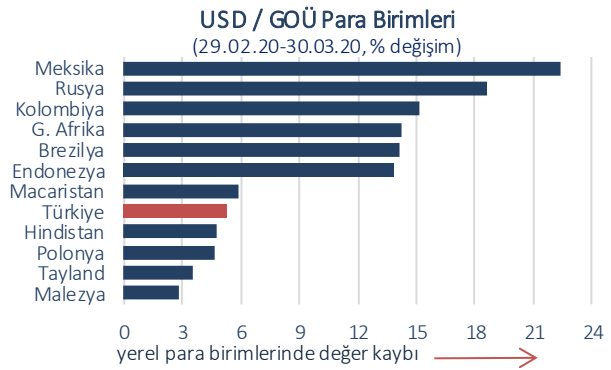
Risk algısında yaşanan bozulmayla birlikte ay ortasında 580 düzeyine kadar çıkan Türkiye'nin 5 yıllık CDS primi, kamu otoritelerinden gelen hamlelerin desteğiyle bir miktar gerilemekle birlikte genel olarak geniş bir bantta dalgalandı ve ay sonunda 541 seviyesinde gerçekleşti.

BIST-100 endeksi Mart ayında küresel piyasalara paralel bir seyir izledi. Ayın ilk yarısında sert biçimde gerileyerek 3 yıldan uzun sürenin en düşük seviyesine inen endeks, ayın ikinci yarısında ise dalgalı bir görünüm sergiledi. Endeks, Mart ayını %15,4 kayıpla 89.644 düzeyinden tamamladı.

TL'de değer kaybı...

Başlıca merkez bankalarının uygulamaya koydukları genişlemeci para politikalarına karşın Mart ayında TL diğer gelişmekte olan ülke para birimleriyle birlikte değer kaybetti. Bu dönemde USD/TL %5,5; EUR/TL %5,3 oranında yükseldi. 2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faizi ise 119 baz puan gerileyerek Mart ayını %11,22 düzeyinde tamamladı.

Hazine iç borçlanma tutarını artırdı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Nisan ve Mayıs ayları için öngördüğü iç borçlanma tutarını artırdı. Bakanlık Şubat ayı sonunda açıkladığı Mart-Mayıs dönemi iç borçlanma programında Nisan ve Mayıs ayları için sırasıyla 21,2 milyar TL ve 19,3 milyar TL borçlanma öngörüyordu. Ancak, yaşanan son gelişmelerin de etkisiyle borçlanma tutarının her iki ay için de 30 milyar TL'ye yükseltildiği görüldü.

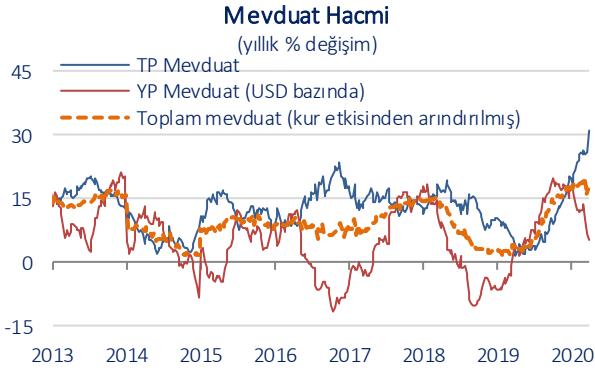
BDDK'dan yeni düzenlemeler...

BDDK 17 Mart'ta yaptığı açıklamayla, donuk alacak sınıflandırılması için öngörülen 90 gün gecikme süresinin bu yıl sonuna dek 180 gün olarak uygulanmasına karar verdi. Yeniden yapılandırılmış kredilerin geri ödemesi için de kolaylaştırıcı bir düzenlemeye giden BDDK, bir yıllık izleme süresi içerisinde anapara ve/veya faiz ödemesi 30 günden fazla geciken ya da bu süre içinde bir kez daha yeniden yapılandırmaya tabi tutulan kredilerin üçüncü grupta sınıflandırılma şartını kaldırdığını açıkladı. Kurum ayrıca, kredi kartı borçlarıyla ilgili olarak 31 Aralık 2020'ye kadar asgari tutar da dâhil ödemesiz dönem tanımlanabilmesine imkân sağlandı. Bankalara 31 Aralık 2020'ye kadar sermaye yeterliliği ve net döviz pozisyonu hesaplama kolaylığı da sağlayan BDDK, finansal kuruluşların ilk çeyreğe ilişkin raporları için belirlenmiş süreleri 60'ar gün uzattı.

TP mevduata güçlü yönelim...

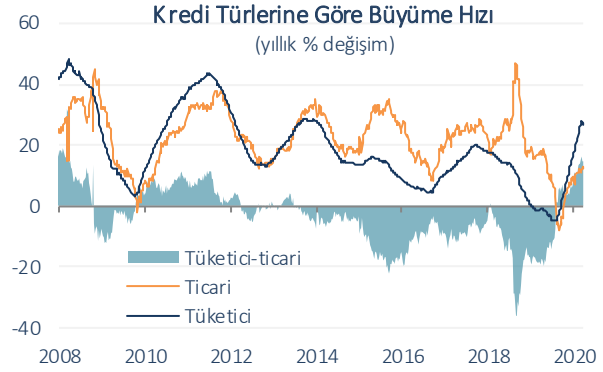
BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre 27 Mart itibarıyla mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine göre %25,6, 2019 sonuna göre de %7,8 oranında genişleyerek 2.770 milyar TL oldu. Kur etkisinden arındırılmış yıllık artış %17,2 seviyesinde gerçekleşti.

TP mevduat hacmi 28 Şubat'tan bu yana 52,6 milyar TL yükselirken, YP mevduat hacmi aynı dönemde 2,9 milyar USD azaldı. TP mevduat hacmindeki yıllık yükseliş %30,9 ile 14 yıldan uzun süren zirvesine çıktı. USD cinsi YP mevduat hacminin yıllık genişleme hızı ise %5,4 ile bu yılın en düşük düzeyine indi.

Kredi hacmi yıllık bazda %14,2 oranında genişledi.

27 Mart itibarıyla bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi yıllık bazda %14,2 oranında genişleyerek 2.871 milyar TL düzeyine yükseldi. Bireysel kredi talebindeki güçlü görünümün etkisiyle TP kredi hacmi yıllık bazda %19,1 oranında arttı. USD bazında YP krediler ise aynı dönemde %6,9 oranında geriledi. Böylece kur etkisinden arındırılmış kredi hacmi yıllık bazda %17,19 oranında genişledi.

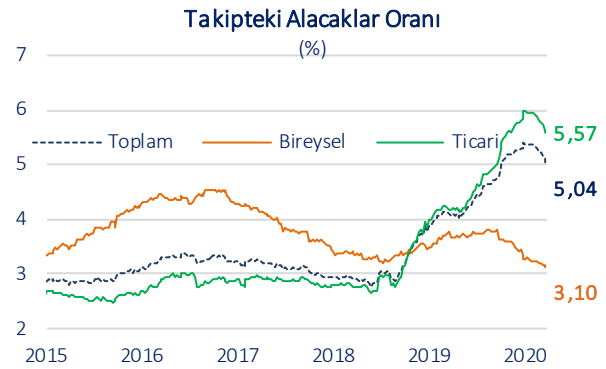
Kredi türlerine göre incelendiğinde, tüketici kredileri hacminin 27 Mart itibarıyla yıllık bazda %26,5 oranında genişleyerek 510 milyar TL'ye ulaştığı görüldü. Aynı dönemde ticari kredi hacmi %11,9 artışla 2.247 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

İhtiyaç kredileri yıllık bazda %37,3 arttı.

Tüketici kredileri içinde önemli paya sahip olan ihtiyaç kredilerine yönelik talep Mart ayında güçlü kalmaya devam etti. İhtiyaç kredilerindeki yıllık artış 27 Mart itibarıyla %37,3 seviyesinde gerçekleşti. Son dönemde ivme kaybeden taşıt kredilerindeki yıllık artış oranı %12,3 olurken, konut kredilerindeki artış %14,5 oldu.

Takipteki alacaklar oranı %5 düzeyinde...

27 Mart haftasında takipteki alacaklar oranı %5,04 düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranı ticari kredilerde %5,57, bireysel kredilerde %3,10 oldu.

Yabancı para net genel pozisyonu...

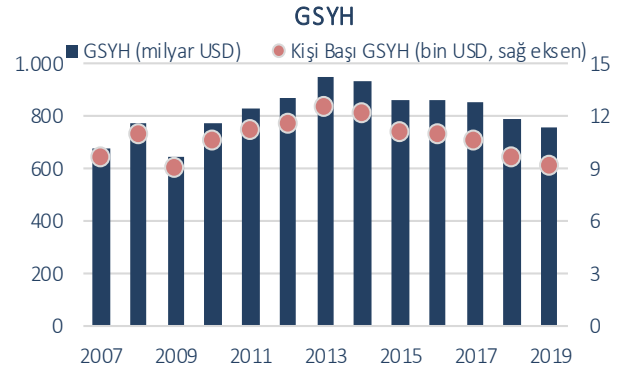
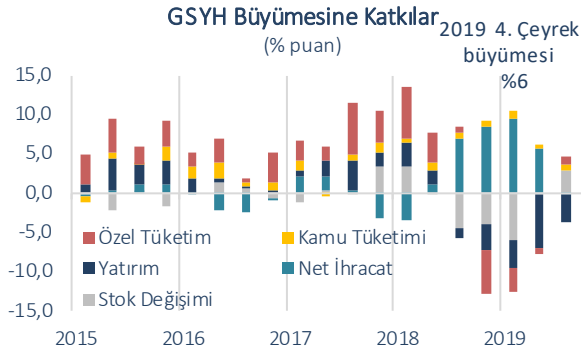
Yabancı para net genel pozisyonu 27 Mart itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 44.432 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 44.353 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörü yabancı para net genel pozisyonu (-) 78 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

Genel Değerlendirme

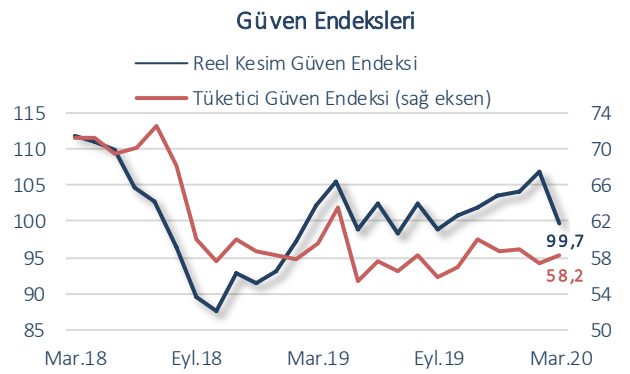
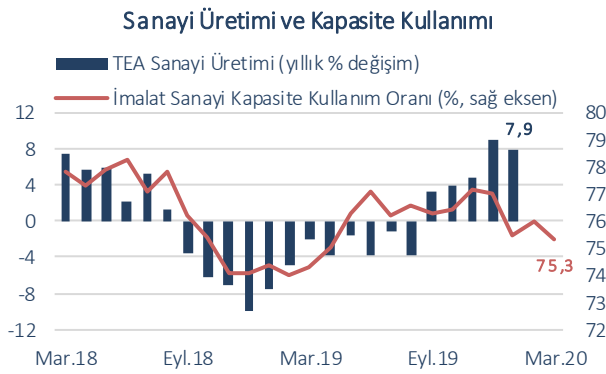
Koronavirüs salgınının küresel bazda ne zaman kontrol altına alınabileceği konusundaki belirsizlik salgın sonrasına ilişkin öngörüde bulunmayı oldukça zorlaştırmakla birlikte küresel ekonominin 2020 yılında daralacağı beklentisi giderek yaygınlık kazanıyor. Gerek hükümetlerin gerek merkez bankalarının azim ve kararlılık gösteren önlemlerine rağmen reel ekonomiye duyulan güvenin ve piyasa hareketlerinin normalleşmekten henüz uzak kaldığı görülüyor. Öte yandan, Çin'de salgının görece bölgesel boyutta kalması ve vaka sayısının haftalardır kontrol altında tutulabiliyor olması iyimserliği besleyebilecek gelişmeler olarak öne çıkıyor. Çin'de Mart ayı imalat PMI verisinin üretim faaliyetlerinin toparlanıyor olduğu yönünde sinyal vermesi de önemli bir gelişme olarak yorumlanıyor. Bununla birlikte, dünya genelinde tüketim alışkanlıkları ve hizmet sektörü açısından salgın öncesine dönülmesinin zaman alacağı anlaşılıyor.

Söz konusu küresel ortamda vaka sayısının artmakta olduğu Türkiye'de de iktisadi faaliyet sekteye uğruyor. Türkiye ekonomisinin duyarlılığının yüksek olduğu Avrupa ekonomilerinin salgının merkezi haline gelmesi önümüzdeki döneme ilişkin öngörülerini de olumsuz etkiliyor. Finansal piyasalarda zayıf bir görünüm izleniyor. 5 yıllık CDS primindeki yükseliş sürerken, TL cinsi varlıklar önemli ölçüde satış baskısı altında kalmaya devam ediyor. Bu çerçevede, Hükümetin ve yasal otoritelerin aldığı önlemler ekonomik aktiviteyi desteklemek ve finansal istikrarı sağlamak açısından büyük önem taşıyor.

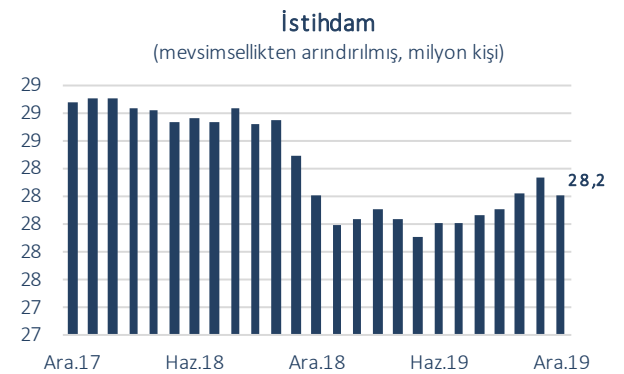
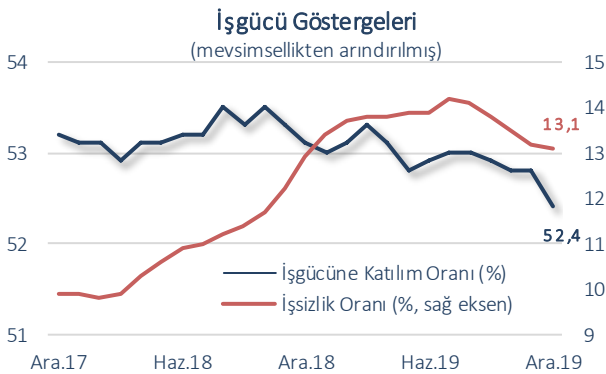
Büyüme

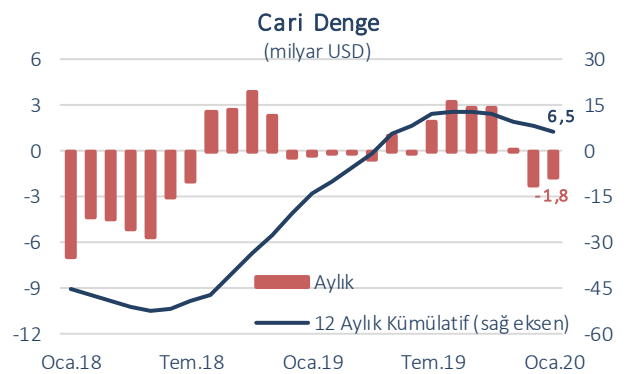
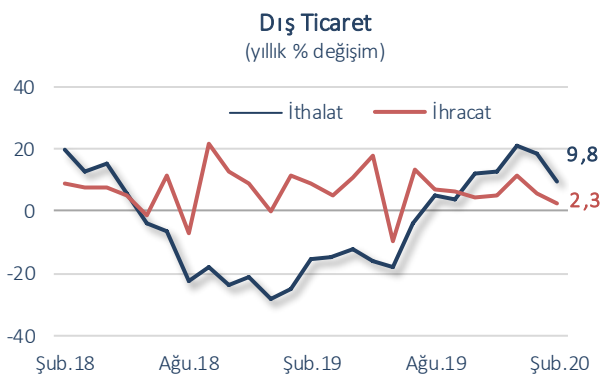
Öncü Göstergeler

İşgücü Piyasaları

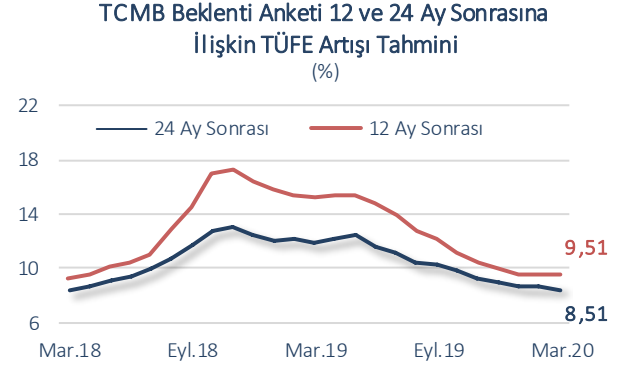
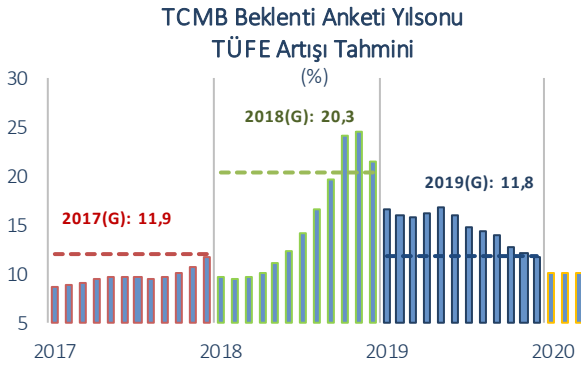
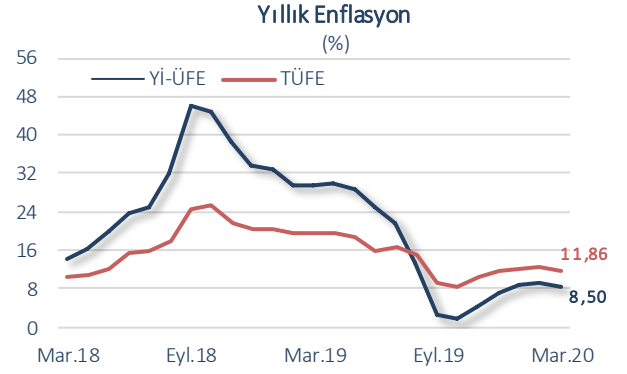
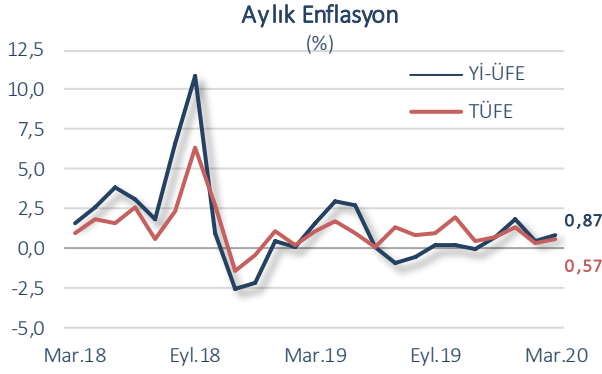
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

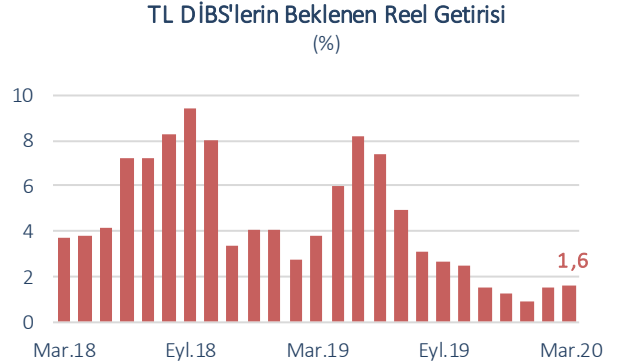
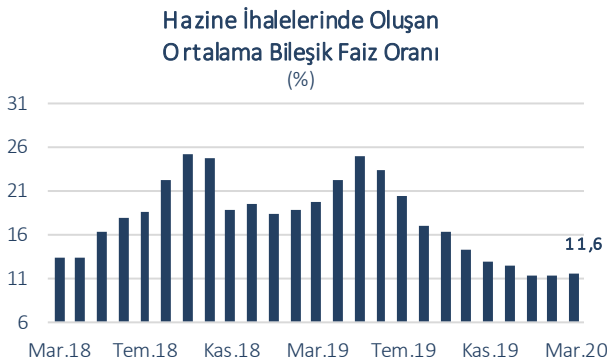
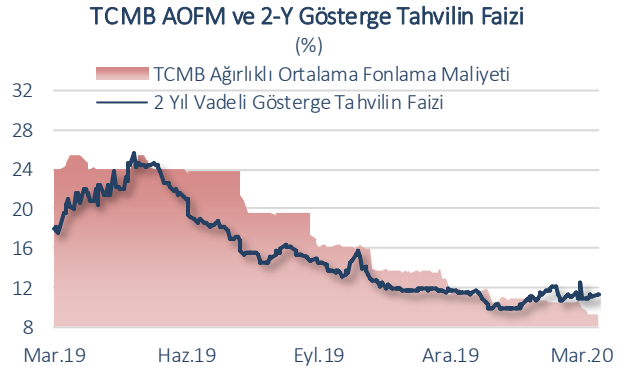
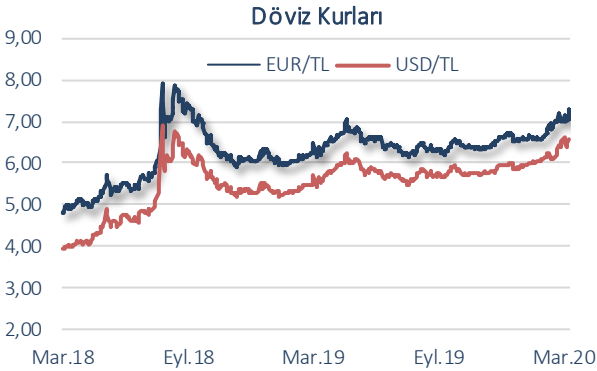
(TEA) Takvim etkisinden arındırılmış

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2015	2016	2017	2018	2019			
GSYH (milyar USD)	862	863	853	789	754			
GSYH (milyar TL)	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280			
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,2	7,5	2,8	0,9			
Enflasyon (%)						Oca.20	Şub.20	Mar.20
TÜFE (yıllık)	8,81	8,53	11,92	20,30	11,84	12,15	12,37	11,86
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	8,84	9,26	8,50
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri								
İşsizlik Oranı (%)	10,2	12,0	9,9	12,9	13,1			
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,7	52,4	53,2	53,1	52,4			
Döviz Kurları						Oca.20	Şub.20	Mar.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,2	93,6	86,3	76,4	76,1	75,7	75,2	
USD/TL	2,9189	3,5176	3,7916	5,3199	5,9510	5,9850	6,2493	6,5903
EUR/TL	3,1708	3,7102	4,5530	6,0815	6,6800	6,6326	6,8645	7,2312
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,0448	3,6139	4,1723	5,7007	6,3155	6,3088	6,5569	6,9107
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Oca.20	Şub.20	
İhracat	143,8	142,5	157,0	167,9	180,8		181,7	182,0
İthalat	207,2	198,6	233,8	223,0	210,3		213,4	215,0
Dış Ticaret Dengesi	-63,4	-56,1	-76,8	-55,1	-29,5		-31,7	-33,0
Karşılama Oranı (%)	69,4	71,8	67,1	75,3	86,0		85,1	84,7
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)							Oca.20	
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-20,7	8,0			6,5
Finans Hesabı	-21,2	-21,7	-46,8	-10,9	1,9			2,9
Doğrudan Yatırımlar (net)	-14,2	-10,8	-8,4	-9,4	-5,5			-5,5
Portföy Yatırımları (net)	15,3	-6,4	-24,1	3,1	1,2			8,6
Diğer Yatırımlar (net)	-10,6	-5,3	-6,2	5,7	-0,2			-0,3
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3			0,1
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	9,8	-6,2			-3,6
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,2	-3,1	-4,8	-2,6	1,1			-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Oca.20	Şub.20	
Harcamalar	506,3	584,1	678,3	830,5	999,5	100,7	194,2	
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	12,7	26,9	
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,6	756,5	899,5	87,9	167,3	
Gelirler	482,8	554,1	630,5	757,8	875,8	122,2	208,3	
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	67,4	139,1	
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,8	-72,6	-123,7	21,5	14,1	
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	8,9	1,3	-23,8	34,2	41,0	
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-1,9	-2,9	-	-	
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Oca.20	Şub.20	
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	761,9	786,0	
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	573,7	574,3	623,5	
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1067,1	1.328,8	1.336,2	1.409,5	

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2015	2016	2017	2018	2019	Oca.20	Şub.20	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	4.534	4.713	4,9
Krediler	1.485	1.734	2.098	2.395	2.657	2.683	2.772	4,4
TP Krediler	1.013	1.131	1.414	1.439	1.642	1.678	1.738	5,9
Pay (%)	68,2	65,2	67,4	60,1	61,8	62,5	62,7	-
YP Krediler	472	603	684	956	1.015	1.006	1.034	1,9
Pay (%)	31,8	34,8	32,6	39,9	38,2	37,5	37,3	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	47,5	58,2	64,0	96,6	150,1	151,9	152,6	1,7
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,3	5,4	5,2	-
Menkul Değerler	330	352	402	478	661	672	711	7,6
PASİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	4.534	4.713	4,9
Mevduat	1.245	1.454	1.711	2.036	2.567	2.591	2.688	4,7
TP Mevduat	715	845	955	1.042	1.259	1.273	1.285	2,1
Pay (%)	57,4	58,1	55,8	51,2	49,0	49,2	47,8	-
YP Mevduat	530	609	756	994	1.308	1.317	1.403	7,3
Pay (%)	42,6	41,9	44,2	48,8	51,0	50,8	52,2	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	98	116	145	174	194	192	201	4,1
Bankalara Borçlar	361	418	475	563	533	529	551	3,2
Repodan Sağlanan Fonlar	157	138	99	97	154	135	185	20,6
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	262	300	359	421	492	505	511	3,9
Net Dönem Kârı/Zararı	26,1	37,5	49,1	53,5	49,8	7,9	15,1	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	63,5	66,5	67,6	64,7	62,1			
Krediler/Aktifler	63,0	63,5	64,4	61,9	59,1	59,2	58,8	-
Menkul Kıymet/Aktifler	14,0	12,9	12,3	12,4	14,7	14,8	15,1	-
Mevduat/Pasifler	52,8	53,2	52,5	52,6	57,1	57,2	57,0	-
Krediler/Mevduat	119,2	119,3	122,6	117,6	103,5	103,6	103,1	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	15,6	16,9	17,3	18,6	18,4	17,7	-

(1) Yıllonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.